

Styggvakker-Mari.

Det var en gang en jente som hette Mari, og så vakker var hun, at alle som satt, måtte reise sig for henne når hun kom, og alle som stod, måtte snu sig efter henne når hun gikk. Men selv syntes hun at alt hun så var styggere enn stygt; for hun var av bergtagen ætt må vite.

Friere hadde hun nok av, som rimelig kunde være; men alle gav hun nei; for hun gikk der og ventet på ham som var vakrest på hele jorden, og han kom aldri.

Dermed så fikk hun navnet Styggvakker-Mari.

Så hendte det sig et år, at fylkesmannen kom kjørende opover dalen der denne jenten bodde. To hester hadde han for vognen, og i gullbukser satt han og var så gild at det lavet av ham. Og ikke så han efter folk hverken på venstre siden eller på høire siden,

Styggvakker-Mari.

men kjørte bare rakt frem efter nesen, der brede kongeveien gikk.

Rett som han drev og kjørte, møtte han Styggvakker-Mari. Og hadde det ikke vært liv i ham før, så blev det da nu. Han

Fylkesmannen

spratt ende op i vognen der han satt, og bråstanset hestene sine.

„Nei, nu har jeg vært fylkesmann i tyve år, men vakrere jente har jeg aldri sett,“ sa han og var blid som godt vær i ansiktet.

„Gud sign,“ sa Styggvakker-Mari og vilde forbi.

„Nei, kjære dig, vent!“ sa fylkesmannen, han gjorde sig så inderlig lekker.

„Kunde du ikke likeså godt bli konen min med det samme?“ spurte han.

Da gav Styggvakker-Mari sig til å se på fylkesmannen både opover og nedover.

„Blank er du foran og blank er du bak, men giftes med en gardstaur er så sin sak,“ svarte Styggvakker-Mari.

Da blev fylkesmannen sint.

„Vet du ikke, at næst efter kongen er jeg den gildeste i hele landet?“ sa han.

„Da er kongen gildere,“ svarte Styggvakker-Mari og gikk.

„Gud bevare kongen,“ sa fylkesmannen, han snudde sig efter jenten. Og så kjørte han bent frem efter nesen igjen, og ikke så han efter folk hverken på høire siden eller på venstre siden.

Aaret efter hendte det sig at selve bispen kom kjørende samme vei. Fire hester hadde han for vognen og gullkors på brystet og var så fin og andektig at det lyste av ham. Og ikke så han til høire og ikke til venstre, men bare ende op, dit nesen pekte.

Rett som han drev og kjørte, møtte han Styggvakker-Mari.

Og var det ikke liv i bispen før, så blev det da nu. Han spratt ende op av vognen der han satt, og hestene hans bråstanset av sig selv.

„Nei, nu har jeg vært bisp i tredve år, men vakrere jente har jeg aldri sett,“ sa han og var så blid som smør i ansiktet.

Bispen.

„Gud sign,“ svarte Styggvakker-Mari og vilde forbi.

„Nei, kjære vene, vent et lite blink da,“ sa bispen, han gjorde sig så inderlig lekker.

„Kunde du ikke likeså godt bli bispekonen min nu her på flekken?“ spurte han.

Da gav Styggvakker-Mari sig til å se på bispen både tvers-over og rundtomkring.

„Gild er du vel som en brursengsfeld; men ikke kan jeg giftes med en høisekk lel,“ svarte hun.

Da blev bispen flyvende sint.

„Vet du ikke, at næst efter paven er jeg den fineste i hele landet?“ spurte han.

„Da er paven finere,“ svarte Styggvakker-Mari og gikk.

„Ære være paven,“ sa bispen, han slo på hestene sine og kjørte bent frem som før.

Men jamen måtte han snu sig både en og to ganger efter jenten, der hun gikk.

Året efter hendte det sig at selveste kongen kom kjørende samme vei. Otte hester hadde han for vognen og gullkrone på hodet, og han snudde sig til høire og han snudde sig til venstre og alle som så ham, sank ende i jorden, slik skinte det av ham.

Rett som det var, møtte han Styggvakker-Mari. Og var det ikke liv i kongen før, så blev det da nu. Han hoppet ende ut av vognen der han satt, og gikk like bort til jenten.

„Nei, nu har jeg vært konge i firti år, men aldri har jeg sett vakrere jente,“ sa han og var blid som smeltet smør.

„Gud sign,“ sa Styggvakker-Mari og vilde forbi.

„Nei, kjæreste, vakreste, veneste dig da, vent et ørende lite blink,“ sa kongen og gjorde sig så gruelig lekker.

„Kunde du ikke likeså gjerne bli dronningen min på røde rappet?“ spurte han.

Da gav Styggvakker-Mari sig til å se på ham fra roten til toppen.

„Bill dig aldri inn at du blir brudgommen min; ikke vil jeg giftes med et purkeskinn,“ sa hun.

Da blev kongen sprutende sint. „Vet du ikke, at næst efter Vårherre er jeg den likeste på hele vide jorden?“ spurte han, satte kronen på skakke og hendene i siden og ni-glante på jenten.

„Da er Vårherre likere,“ sa Styggvakker-Mari.

Men da ropte kongen på alle soldatene sine, at de skulde ta Styggvakker-Mari og jage henne ut i ville skogen. Og budstikken sendte han rundt med den beskjed, at hver og en som hadde noget med Styggvakker-Mari efter den dag, han skulde miste både fot og hånd; for så stor synd var aldri gjort i hele kongens land som den, at en jente ikke vilde gifte sig med selveste kongen.

Og alle folk i bygden mente som kongen mente, og gikk og åjet og bar sig over jenten, som ikke vilde som kongen vilde.

Men dypt inne i skogen gikk Styggvakker-Mari med matløp i hånd og tørklær på og blinkende belte om livet. Og så vakker var hun, at kongen og alle soldatene hans som hadde jaget henne ut i ville skogen, snudde på hodene sine alle i hop og så efter henne, så lenge til hun blev borte for dem.

Kongen.

Og blomstene som lå og sov i solsteken, reiste sig der hun kom, og trærne som stod og svettet kvæ i varmen, bøide kvistene sine efter henne der hun gikk. Men Styggvakker-Mari gikk ende fram, og ikke hørte hun og ikke så hun, for hun drømte om ham som var vakrest i verden.

Reven.

Rett som hun gikk, møtte hun en rev.

„Hæ, hæ, hæ, hæ — god dag!“ sa reven.

„God dag,“ sa Styggvakker-Mari og vilde forbi.

„Nei, kjæreste, søtteste dig da, vent litt!“ sa reven.

Og så reiste han sig op og satte den røde svansen sin ende til værs, og så danset han rundt og bruste sig ut og blunket og nikket til jenten.

„Kunde du ikke likeså godt bli revekonen min nu med det samme da?“ spurte han.

„Stygt så jeg før i nord og sør, men aldri en brud-

gom med så lange klør,“ svarte Styggvakker-Mari.

Da satte reven sig ende ned og var så sint, at det freste av ham.

„Du vet nok ikke hvem du taler til, du,“ sa han. „Det er mig som står for lov og rett her i verden; for jeg er prokurator i skogen, og større rev enn mig finner du aldri. Og skulde du være gift før og vilde gifte dig igjen nu, så skal du ikke komme i nogen uleilighet for det, for jeg kjenner lovens ord og bokstav, jeg,“ sa reven og gjorde sig til for jenten.

Men da kom der en skjære flyvende, satte sig i et tre over reven og ropte:

„Hei du! Hei du! Er du ute med skøierstrekene dine nu igjen? Er du ute med skøierstrekene dine nu igjen? Jeg kjenner dig, jeg! Jeg kjenner dig!“ sa skjæren. Men da satte reven halen ende ut og skjøt sig avsted i kors og krok bort mellom buskene, og vekk var den.

Og solen gikk ned og skyggene falt, og fuglene satt så stilt og så varmt og bad kveldsbøn på kvistene sine. Men jenten gikk ensomt lenger inn efter ham som var vakrest på jorden.

Rett som hun gikk, møtte hun en grevling.

„Næh, næh, næh — god kveld,“ sa grevlingen.

„God kveld,“ svarte Styggvakker-Mari og vilde forbi.

„Nei, kjæreste, søteste, veneste dig, vent et lite

blink da,“ sa grevlingen. Og så satte han sig op på bakbenene sine, la fremføttene i kors over brystet og smilte og smisket for jenten. „Kunde du ikke likeså godt bli grevlingkonen min med det samme da?“ spurte han.

„Det nytter nok lite at du gjør dig fin; en rev er en rev, og et svin er et svin,“ svarte Styggvakker-Mari.

Men da blev grevlingen så sint at han mest sprakk.

„Du vet nok ikke hvem det er du taler til, du,“ sa grev-

Grevlingen.

lingen. „For jeg er bisp her i skogen, jeg. Og såpass skjønner jeg at det står dårlig til med sjelen din. For jorden er en jammerdal, det er sikkert og visst.“

„Å ja, å ja!“ sa kråkene, de satt andektige i trærne rundt omkring med hodet på skakke og hørte på.

Bjørnen.

„Men under jorden er det bra,“ sa grevlingen. „Og vil du bli grevlingkonen min og følge mig i det som tykt er og det som tynt er, så skal du få det både lunt og godt. Men jorden er en jammerdal,“ sa han, „og livet her oppe i skogen er et syndig liv,“ sa han.

„Ljugar! Ljugar! Vil du tie, vil du tie! Tvi, tvi!“ sa mål-trosten, den satt ende op og hadde hørt hvert ord.

Da krøp grevlingen inn under en trerot og borte blev den. Men jamen var den så from at den måtte slå benene både i kors og i krok, da den gikk.

Og skogen stod svart og trett mot den milde himmel, og skogknarren surret, snart høit, snart lavt, og blomstene sov i de kjølige skygger; men Styggvakker-Mari hun sov ikke, hun, for hun tenkte på ham som var vakrest på jorden; så gikk hun og gikk hun langt inn i villeste, svarteste skogen.

Rett som det var møtte hun en bjørn.

„God kveld! Vil du ha mig?“ sa bjørnen, satte sig på bakbenene og fiktet med labbene til jenten.

„Meget har jeg sett, det sier jeg trygt; men aldri noget så ustygkelig stygt!“ svarte Styggvakker-Mari.

Da blev bjørnen tordnende sint.

„Du vet nok ikke hvem det er du taler til, du,“ sa han.

„For jeg er konge i skogen; og ring har jeg om halsen og blod under neglene, og ikke fins der dyr, hverken stort eller smått, som jeg ikke skål være kar for å gjøre ende på,“ sa den.

„Allting har en ende, men bjørnen har ingen. Gjør ende på dig selv, du, så gir jeg dig ringen,“ sa Styggvakker-Mari.

„Ho ho ho ho ho!“ hukret haren og lo oppe i fjellbåndet, og med det samme rant solen.

Da tasset bjørnen skamfull inn i tykkskogen, og borte blev den.

Og solen den skjen og duggen den skalv, og myrene duftet av glede. Men Styggvakker-Mari så intet av alt; for hun tenkte på ham som var vakrest på jorden.

Rett som hun gikk fremved en myr, møtte hun en frosk som lå i veien og glante.

„Elsk mig!“ sa frosken, han rakte armene frem.

„Huff, det var stygt så du lignet på folk; dig slår jeg ihjel med en enersvolk,“ svarte Styggvakker-Mari, hun slo til frosken med staven sin.

„Kvekk!“ sa frosken, og vekk var den.

Men førenn Styggvakker-Mari visste ordet av, stod hun på ville fjellet.

Louis Moë

Haren.

Frosken.

„Pip pip pip!“ sa lemenene, og borte var de.

„Tit,“ sa snespurven og skjøt sig i lange skvett unda og nedover. Og vid-den lå øde omkring, styggere enn det styggeste stygge.

Og Styggvakker-Mari gikk og gikk, sorgfull i sinn, for intet var vakkert uten hun selv, og borte var han som var vakrest i verden.

Rett som hun gikk, kom hun til en liten stue på fjellet.

Der gikk hun inn og tendte på varme og kokte sig mat og la sig ned.

Rett som hun lå, kom der en lus krekende.

„Kh!“ sa lusen og hostet.

„Uff,“ sa Styggvakker-Mari, hun reiste på sig.

„Det er bare mig,“ sa lusen, satte sig på bakbenene og kavet med armene, så hun kunde se at det bare var den.

Da Styggvakker-Mari fikk se lusen, flyttet hun på sig.

„Nei søteste, veneste, vakreste dig da, vent et lite blink,“ sa lusen.

„Kunde du ikke likeså gjerne bli lusekønen min med det samme da?“ spurte den.

„Stort og stygt er skrap og herk, men smått og stygt er fandens verk,“ svarte Styggvakker-Mari.

Da blev lusen så harm at den blev rent grå av bare sinne.

„Du vet nok ikke hvad det er for en lus du snakker til, du,“ sa den.

Lusen.

„Ikke er jeg en lus som folk er flest; for her lå en prins ifjor sommer på jakten, og av hans blod er jeg.“

Men Styggvakker-Mari satte bare neglen sin på den hun, vendte hodet bort og klemte til.

„Akk,“ sa lusen, og så knakk den.

Men da Styggvakker-Mari kom ut på fjellet igjen, var der så stille, så stille. Og hun blev så livende redd, enda der ikke fantes liv å bli redd for. Hun ropte på folk, og hun skrek etter dyr; men intet gav svar. Bare fjellsvarte sjøer og blånende fjell og skygger som falt, og sol som gikk ned og blev borte.

Da la Styggvakker-Mari sig ned og begynte å gråte. For hun skjønte at nu måtte hun dø om han ikke kom, han, som var vakrest på jorden.

Rett som hun lå, fikk hun høre en ensom tone, som dirret utover det trette fjell. Og da hun skulde se efter, satt der en liten grå fugl på en sten og sørget. „Puh—ih! Puh—ih!“ sa den, og det var så megen sorg, men bare en eneste tone.

Da blev Styggvakker-Mari så glad, så glad at hjertet hennes slo, så det hørtes høit.

„Å Gud velsigne dig, så deilig du er!“ sa hun til fjell-loen og vilde borttil den.

Men da hun skulde se efter, var den blitt borte, fjell-loen, og foran henne stod den deiligste prins og så på henne med varme gode øine.

Og han tok henne i armene sine og kyste hennes øine, og hun kjente sitt hjerte bli så varmt av kjærlighet.

„Din vil jeg være,“ sa hun og bøide hodet tilbake, så han kunde få kysse henne på munnen også.

„Ja, om du finner mig igjen,“ svarte prinsen så usigelig stilt og blev borte som en lysning over fjellet.

„Hvor skal jeg finne dig,“ ropte Styggvakker-Mari og strakte armen ut efter ham.

„I alt som lever,“ svarte det som sang i luften.